

Alþingi
Erindi nr. P 141/1853
komudagur 4.3.2013

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 4. mars 2013

Efni: Umsögn Háskóla Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um Þjóðminjasafn Íslands nr. 140/2011 (samstarf við Háskóla Íslands), þingskjal 996 - 583. mál.

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis hefur sent Háskóla Íslands framangreint frumvarp til umsagnar og fylgja hér með athugasemdir við það.

Eins og fram kemur í athugasemdum með frumvarpinu hafa Þjóðminjasafn Íslands og Háskóli Íslands átt margháttað samstarf í gegnum langa sögu þessara stofnana. Í september 2012 ákvað mennta- og menningarmálaráðherra, að höfðu samráði við þjóðminjavörð og háskólarektor, að skipa nefnd til að gera tillögur um hvernig efla mætti til framtíðar faglegt samstarf háskólans og safnsins. Tillaga nefndarinnar er sú breyting á lögum um Þjóðminjasafn Íslands sem kemur fram í frumvarpstexta.

Háskóli Íslands styður efnisbreytingarnar sem til eru lagðar í frumvarpinu, en leggur til eftirfarandi tvær breytingar á texta frumvarpsins:

- 1) Lagt er til að fyrstu og annarri málsgrein 2. gr. frumvarpsins (3. gr. laganna) verði víxlað og 2. gr. frumvarpsins verði því svohljóðandi:

“Samstarf Þjóðminjasafns Íslands og Háskóla Íslands skal byggjast á sérstökum samstarfs- og þjónustusamningi um starfstengsl, fjárhagsleg samskipti og skipan sameiginlegra starfa.

Stofnunin á samstarf við aðrar stofnanir á háskólastigi samkvæmt sérstökum samningum.

Safninu er heimilt að veita öðrum háskólum landsins þjónustu eftir því sem nánar er ákveðið í gagnkvæmum þjónustusamningum við einstaka háskóla.”

Rökin eru þau að engin ein stofnun stendur Þjóðminjasafninu nær en Háskóli Íslands er kemur að því að rækja það meginhlutverk safnsins að stuðla sem best að varðveislu íslenskra menningarminja og miðla sögu þjóðarinnar. Háskóli Íslands telur að vegna hins sérstaka, margþætta og nauðsynlega samstarfs sem Háskóli Íslands og Þjóðminjasafn Íslands hafa átt með sér í áratugi og fjölbreytni fræða háskólans, sé sönnu nær að málsgreinum í 2. gr. frumvarpsins sem lagt er til að bætist við 3. gr. laganna verði ráðað upp með öðrum hætti. Þannig verði fyrstu og annarri málsgrein 2. gr. frumvarpsins (3. gr. laganna) víxlað.

- 2) Lagt er til að texta 6. mgr. í athugasemdum við lagafrumvarpið verði breytt þannig að í stað orðanna „innan vébanda Hugvísindastofnunar Háskóla Íslands” komi orðin “við Háskóla Íslands”. Málsgreinin í heild orðist þannig:

“Þá er stefnt að því að koma upp sérstakri þverfaglegri rannsóknastofnun við Háskóla Íslands um málefni safna, með aðild fræðimanna úr ýmsum greinum við skólann og fulltrúum þriggja höfuðsafna íslensku þjóðarinnar, auk fulltrúa annarra safna.”

Rökin eru þau að engin ákvörðun hefur verið tekin af hálfu háskólans um form og staðsetningu slíkrar stofnunar innan skólans. Ýmsir möguleikar og útfærslur koma til greina við háskólann til að rækja og rækta rannsóknasamstarf um málefni safna. Staðsetning innan vébanda Hugvísindastofnunar er einungis ein af nokkrum mögulegum útfærslum sem til skoðunar eru, en að svo stöddu hefur engin ákvörðun verið tekin. Háskólinn mun vinna að mótun framtíðarfyrirkomulags þessa í þágu allra þeirra fræðigreina sem hlut eiga að máli og höfuðsafna þjóðarinnar.

Með frumvarpinu er rennt styrkum stoðum undir samstarf Háskóla Íslands og Þjóðminjasafns Íslands. Stofnanirnar hafa frá árinu 2006 átt með sér formlegan samstarfssamning þar sem markmiðið er og hefur verið að efla fræðilega og verklega menntun nemenda á þeim fræðasviðum sem samningurinn tekur til; auka rannsóknir og kynningu á menningararfi þjóðarinnar og tryggja að gæði rannsóknastarfs hjá báðum stofnunum séu sambærileg við það sem best gerist. Hlutverk Háskóla Íslands er að bera faglega ábyrgð á kennslu, námsefni, efnistöfum og prófum og sjá til þess að starfsfólk sem annast kennslu og rannsóknir á vegum háskólans uppfylli akademískar kröfur. Hlutverk Þjóðminjasafnsins er að vera vettvangur fyrir verklegt nám háskólanema og rannsóknir, leggja til aðstöðu til kennslu og rannsókna, eiga aðild að kennslu á sérsviði þess og stuðla að því að kennslan leiði til þess að safnastarf og varðveisla þjóðminja í landinu eflist. Samningurinn tekur til samstarfs á fræðasviðum sem iðkuð eru á Þjóðminjasafni Íslands, annars vegar um kennslu og samnýtingu á rannsóknarstofum s.s. í fornleifafræði, þjóðfræði, safnafræði, listfræði, hagnýtri menningarmiðlun, forvörslu og sagnfræði – og hins vegar lýtur samstarfið að meðleiðbeiningu nemenda í ýmsum greinum eftir atvikum og aðgang þeirra að sérfræðingum safnsins og frumgögnum sem safnið ber ábyrgð á skv. þjóðminjalögum. Samstarfsfletir eru fjölbreyttir og geta með einum eða öðrum hætti snert öll fræðasvið og deildir háskólans, þ.e. Félagsvísindasvið, Heilbrigðisvísindasvið, Hugvísindasvið, Menntavísindasvið og Verkfræði- og náttúruvísindasvið.

Virðingarfyllt,

f.h. Háskóla Íslands,

Jón Atli Benediktsson, aðstoðarrektor vísinda og kennslu

Þórður Kristinsson, sviðsstjóri kennslusviðs